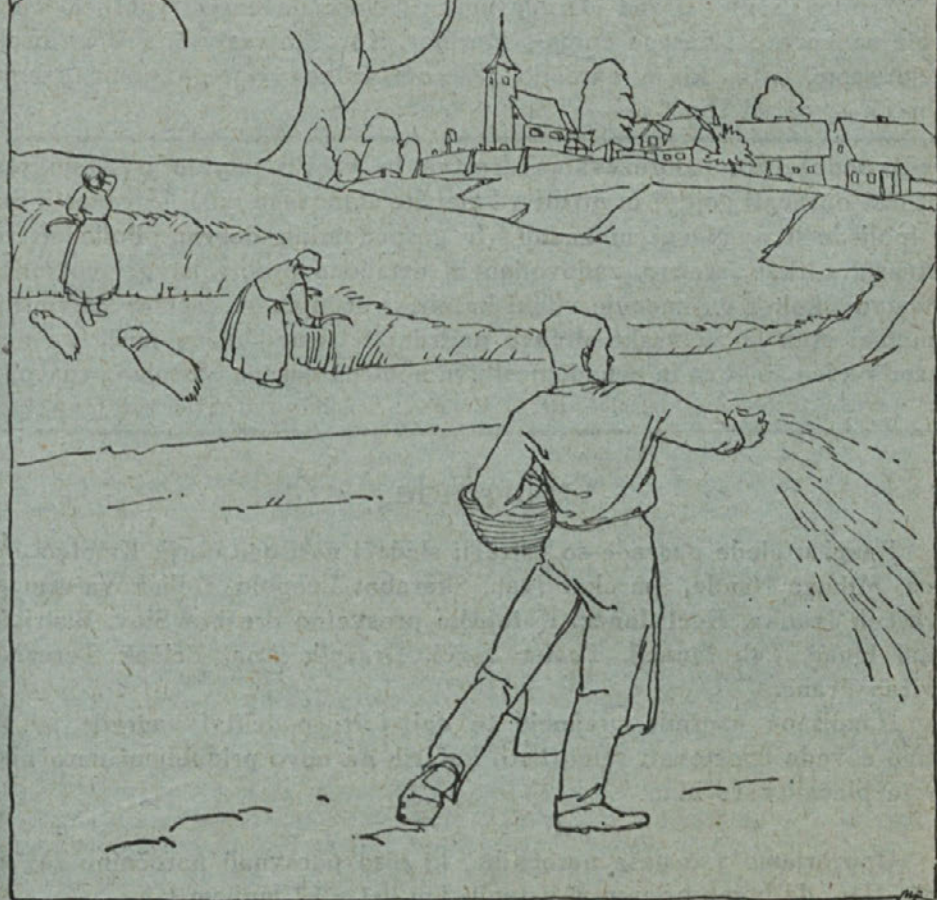

NAŠ DOM

LIST ZA KMEČKO
MLADINO

Posamezna številka velja 1 dinar.

»Naš dom« izhaja v prvi polovici meseca. Naročnina za vse leto dvanajst (12) Din. — Za Italijo 7 Lir, Avstrijo 2 in pol šilinga, za Ameriko 0.40 Dol. Za druge države vrednost 20 Din. — Naslov: »Naš dom«, Maribor, Koroška cesta 5. — Položnice si kupite na pošti in vpišite št. 13.577.

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

Gosposka ulica r. z. z n. z. Ulica 10. oktobra

Obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri in ne odteguje vlagateljem rentnega davka.

V prvi polovici meseca maja izide kot priloga »Našega doma« po dr. Dorniku dramatizirana »Gruda umira«. Naročila naj se vpošljejo čimpreje na upravo »Našega doma«, Maribor, Koroška cesta 5. Prilogo prejmejo samo tisti, ki jo naročijo. Za naročnike »Našega doma« samo Din 15.—, ostali Din 25.—.

Naša podeželska izobraževalna društva in krožki morajo posebno pozornost obračati gojitvi in utrditvi kmetske stanovske misli in zavesti. Saj je poljedelstvo glavni in zadnji vir gospodarskih dobrin. Poljedelstvo ustvarja zdravo, srečno, zadovoljno in ustaljeno prebivalstvo: »najboljše ljudstvo«, kakor ga imenuje veliki katoliški učenjak sv. Tomaž Akvinski. Kmetški stan je za vsako državo najtrdnější temelj njene moči, za naš narod pa je neogibna in nenadomestljiva podlaga našega obstoja in razvoja. (Iz I. zvezka Prosветne knjižnice, Dr. J. Hohnjec: Sodobne naloge ljudske prosvete.)

Nagrade.

Razpisu glede nagrade so ustregli sledeči naši agitatorji: Kmetec Jožica, Mihevc Nande, Smrekar Ivan, Škarabot Leopold, Doljakova Anica, Drašček Ivanka, Hecl Janez, Katoliško prosvetno društvo Slov. Bistrica, Pilaj Ignac, Čeh Ignacij, Thaler Jožef, Dražnik Ana, Belšak Terezija, Križan Franc.

Razpisane nagrade prejmejo te dni. Pri podelitvi nagrade so se mogli seveda upoštevati samo tisti, katerih na novo pridobljeni naročniki so že plačali naročnino.

Opozarjamo vse naše naročnike, ki niso poravnali naročnine za tekoče leto, da bomo primorani ustaviti jim list s 15. junijem t. l.

UPRAVA.

Marko Kranjc:

Fant in domača občina.

Prijatelj, ali si že razmišljal, s kolikermi vezmi si združen z drugimi ljudmi: Že z rojstvom si vsajen v družino, narod, občino, državo; s sv. krstom pa si bil po domači župniji slovesno sprejet v najimennitnejšo družbo na svetu, v katoliško Cerkev. V družini živiš v najtesnejši zvezi z očetom, materjo, brati ali sestrami; kot član naroda si združen s poldrugim milijonom Slovencev, kot državljan deliš usodo 13 milijonov Jugoslovanov, kot vernik katoliške Cerkve častiš Boga z več kot 400 milijoni katoličani, kot občan pa živiš v prijateljski ljubezni s svojimi sosedi in soobčani.

Postojva kar pri občini! Za družino je občina tista edinica, v kateri imajo člani največ medsebojnih vezi: občinska cesta, po kateri hodiš ali voziš vsak dan; občinska trata, na kateri si skakal kot otrok in pasel; šola, v kateri si si skozi osem let nabiral znanja za poznejše življenje; celo občinska doka klada na zemljiški davek in vinsko trošarino, ki jo plačujejo oče za potrebe vaše občine: vse to so vezi, ki združujejo občane v močno skupnost, skoro družino!

Saj pa res občina ni drugega nego razširjena družina! Občina se je naravno razvila iz družine. Ko se je sin kake družine oženil, je nekda j ostal s svojo ženo in otroki kar pri očetu v skupni hiši; podobno njegovi bratje. Ko so teh sinovi dorastli in se poženili, so zopet ostali s svojimi ženami pri starših. Kmalu je postala ena hiša pretesna za narastlo družino, treba je bilo poleg nje postaviti druge, vedno nove, tako da je nastala slednjič iz ene hiše vas, iz ene družine občina. Občani so bili med seboj sorodniki ter so imeli sprva skupno premoženje, predvsem skupno zemljišče. Sčasoma pa so se ljudje med seboj pomešali,

v občino so se naselili tudi drugi, ki niso bili v sorodu s prvotnimi občani, skupna zemlja je prešla v zasebno lastnino. Danes imamo takojmenovane »politične občine«, ki jih ne tvorijo več sami sorodniki.

Žal gineva tudi zavest in duh skupnosti občanov. In vendar: Koliko skupnih zadev še veže dandanes prebivalce ene občine! Korak za korakom vidi pazljivo oko sledove in sadove skupnega gospodarjenja in dela, skupnih skrbi in trudov. Skupna lastnina občinskega zemljišča, pašnikov in gozdov; občinske ceste in poti, brvi in mostovi, ki jih je zgradilo skupno delo; občinska hiša — vladna palača, v kateri redoma svobodno izvoljeni predsednik — župan s svojimi ministri — občinskimi odborniki vodi usodo male države — občine; šolsko poslopje: ali niso vsega tega ustvarile in postavile in vzdržujejo skupne žrtve? Ali ni vse to skupna last občanov? Družina sama si ne more napraviti vseh prometnih sredstev, ki jih potrebuje, ne more si sezidati ne vzdrževati sama potrebne kulturne naprave: šole; vse to napravi razširjena družina — občina s skupnimi močmi občanov. In prav v tem je naloga občine: česar ne zmorejo posamezne družine vsaka zase, to naj izvršijo združene kot občina v skupnem delu! Tudi razne svobodne gospodarske organizacije: hranilnice in posojilnice in nakupovalne zadruge, živinorejske, sadjarske, vinarske, strojne zadruge, združne mlekarnice, sadjarska društva, kmetijske podružnice itd. so sad skupnih stremeljenj in teženj občanov. Kar je bilo v starih časih skupno zemljišče občanov, to je danes skupni kapital v obliki zadrug. Vsaka teh skupnih gospodarskih naprav ojačuje medsebojno vez občanov in bi morala v isti meri okrepljati tudi zavest skupnosti, medsebojne vzajemnosti in ljubezni.

Na gospodarski skupnosti občanov je zgrajena tudi duševna in duhovna skupnost izobrazbe, krščanskega usmiljenja in verskega življenja. Skoro pri vsaki župnijski cerkvi ima svoje prostore prosvetno društvo za eno ali več občin, s svojimi raznovrstnimi odseki: fantovskimi krožki, dekliškimi zvezami, pevskimi in tamburaškimi, dramatičnimi ter sportnimi odseki itd. Po mnogih krajih so si občani ene ali več občin skupaj s skupnimi žrtvami poleg osnovne šole za male zgradili tudi ljudsko izobraževališče za odrasle: društvene in prosvetne domove. Ali ni ta duševna vez med občani še močnejša nego ona gospodarska?

Skupno opravljajo občani dela krščanskega usmiljenja do bližnjega, ko skrbijo za reveže v svoji sredi. Včasih se čujejo tožbe o bremenih občine za sirote in uboge. Tožbe nad tem bremenom so pač najmanj opravičene! Marsikaj občina žrtvuje, da svojim občanom življenje olajša in je napravi prijetnejše: podpora, ki jo občina nudi ubogim in sirotam, pa ima namen, da najrevnejšim življenje ohrani! Ravno v skupnem izkazovanju usmiljenja svojim revežem je občina najvernejša slika prvih krščanskih občin, ko »so verniki imeli vse skupno. Svoje imetje so prodali in delili od tega vsem, kakor je bil kdo potreben« (Dejanja apostolov 2, 44).

Svoj višek pa dosega duševna skupnost občanov v nedeljo, ko se zberejo, da v skupni molitvi počastijo Boga, se mu skupno zahvalijo za dobrote preteklega tedna, ga skupno prosijo za odpusčanje in se mu skupno priporočajo za pomoč in blagoslov. Skupna radost jim je lepo okrašena domača župnijska cerkev, zgrajena od njihovih lastnih žuljev, vzdrževana od njihovih gmotnih žrtev! Skupno duhovno veselje razljujejo

po vsej občini in župniji dogodki, ki zadevajo vse občane: primicija, blagoslovljenje zvonov, kapelice, križa; skupna žalost jih druži ob spominu na rajne na vernih duš dan.

Tako živijo občani v skupnosti. Ista zemlja jih redi, isti dež jim napaja setve, ob istem času opravljajo isto delo ali si pri istem delu med seboj pomagajo. Skupna jim je nada na dobro žetev in skrb zanjo, skupna radost, če so sadovi srečno spravljani in skupen strah vzbuja v vseh grozeča toča in nevihta. Žalost in veselje, skrb in strah in upanje: vse jim je skupno. Skupna pesem, skupne povesti in pravljice, skupne šege in navade!

Kako lepo je v občini, kjer zavest te skupnosti prešinja občane in vodi njih ravnanje! Kakor bratje živijo sosedje v ljubezni in prijateljstvu. Nepoznana jim je ledena beseda: »Kaj me briga sosed?« V stiski in nepriliki si pomagajo, ne za plačilo, ampak za »božji lon«; pomagati sosedu jim je sveta dolžnost; sosedu v potrebi zapustiti pa izdajstvo in greh! Zlasti premožnejšemu bogastvo ni za baharijo, temveč le sredstvo, da v stiski pomaga revnejšemu sosedu, ki mu je v Bogu brat!

Kjer je čast za skupnost, tam je občanom tudi čast in napredek občine pri srcu! Ponosni so, če občina napreduje in peče jih, če v občini ni kaj v redu.

Prijatelj mladi! Kmalu pride tudi na tebe red, da posvetiš svoje sile občini: bodisi kot varuh sirote, ki je izgubila očeta, ali kot občinski odbornik ali morebiti celo kot župan. Vzgajaj se za to odgovorno nalogo kot zvest sosed in vzoren občan!

Razdejane duše.

(Pretresljiva zgodba iz naših krajev; za N. D. napisal fant od Soče.)

Narazen.

Ni bilo nič kaj dobrega, kar je stalo v pismu. Gospod Marko je vztrajal na tem, kar je bil prvotno dejal. Ali bo Janko ubrzdal naval notranjih čuvstev? Ali bo upošteval željo gospoda Marka? Takšna in slišna vprašanja so rojila gospodu Marku po glavi. Teden dni je prestajal Janko težke duševne boje. Potem je stopil h gospodu Marku in mu sporočil svojo odločitev. Razgovor je bil od začetka čisto miren in je izgledalo, da bo gospod Marko hišnemu redu na ljubo opustil svoje stališče. Nenadoma pa je kakor vzvalovala v njem častniška ponosna in dosledna narava, da je z odločnim in nikakega dvoma dopuščajočim glasom dejal Janku: »Dobro; naredi kakor hočeš in meniš; pod mojo streho pa takšna ženska kakor je tista Pavla ne bo stanovala. S tem je zame vsa zadeva končana. Name ne more za vse to pasti nobena odgovornost.«

Janka je ta odločitev gospoda Marka morala zelo razvneti, da je na te besede odvrnil z rezkim glasom: »Visole so moje; jaz odločam, kdo bo spal pod mojo streho. Pavlo pripeljem na Visole.« Gospodu Marku je šla preko lica globoka resnoba z nekaterimi črtami, ki so govorile o žalosti in trpkosti. Težko so morale učinkovati Jankove poslednje

besede, da je jedva slišno prišlo iz njegovih ust: »Potem bom izvajal posledice.«

Janko je takoj naslednjega dne odpotoval; kam, je gospod Marko prav dobro vedel. Janko je izostal skoraj dva dni. Ko se je vrnil, ni bil sam. Z njim vred je prišla Pavla. Gospod Marko je sicer na Pavline pozdrave odzdravljaj; toda drugih zvez kakor skupna streha ni bilo. Tistega prijateljstva med gospodom Markom in Jankom ni bilo več. Ostalo je samo pri pozdravljanju. Nobenega razgovora, nobenega pomenka, kakor je bilo v prejšnjih časih. Pavla se je brž uživala v novo življenje in je prav pridno gospodinjala. Toda gospodinjala je samo za Janka in za sebe ter visolske uslužbenke. Gospod Marko si je bil osnoval lastno gospodinjstvo ter vzel k sebi za gospodinjko Peklenkovo Marto iz Dobrave, že bolj priletno žensko, ki je bila z gospodom Markom v daljnem sorodstvu.

Janko se je brž odločil za ženitev. Začele so se velike priprave za svatbo. Vse te priprave so šle brez očitnega namena mimo gospoda Marka, ki pač ob takšni svoji odločitvi ni mogel drugače ravnati. S sijajem in bleskom ter ob navzočnosti številnih povablencev se je vršila poroka. Toda ne na Visolah, ampak v Pavlinem rojstnem kraju. Gospod Marko je ostal dosleden. K poroki in svatbi ni prišel. Ni moglo biti to dobro znamenje. Janko in Pavla sta šla uživat »medene tedne« na tritedensko potovanje po največjih in najznamenitejših mestih Evrope. Na Dunaju sta bila in v Monakovem, v Parizu in v Marseillu, Benetkah in Rimu. Potem pa sta se vrnila na Visole.

Če je bilo pred poroko življenje na Visolah še nekako znosno, potem se je po poroki položaj precej izpremenil. Vse, kar je sledilo, je privrelo nekako samo po sebi na dan na podlagi tega, kar se je pripravljalo in kar se je bilo zgodilo. Dvojno gospodinjstvo, dvojne potrebe, popolna ločenost med življenjem mladih zakoncev in gospodom Markom, ki je sam zase živel v prvem nadstropju. Ob lepem vremenu je hodil na lov; ribarstvo mu je bilo prav posebno na srcu. Po cele dneve je lovil postrvi v bližnji Bistrici. Skoraj se je čisto odtujil Visolam, kamor je hodil ob lepih dneh samo spat in jest. Toda kmalu je moralo to razmerje roditi nesoglasja. Pričelo se je pri zadevah gospodinskega značaja. Šli so na vrt Jankovi posli po to in ono in ni šmenta, da bi se ne bili srečali s Peklenkovo Marto in pri tem napravili to ali ono opazko na njen račun. Morda niso bile te opazke tako hudo mišljene; toda povzročati so morale zagrenjenost, ki je pri prvi priliki morala bukniti na dan. In Marta je zraven tega vse, kar jo je doletelo, nesla gospodu Marku na ušesa. Posledice niso mogle izostati.

Bilo je lepega poletnega dne. Marta je kakor po navadi stopila na vrt po solato in drugo, kar je potrebovala za prireditev obeda za gospoda Marka. Slučajno je bil na vrtu tudi hlapec Tone, mlad fant dvajsetih let, ki je zlasti imel to lastnost, da je Marto večkrat zbadal ter se ob njo obregoval. »Kaj pa jemlješ tam; za koga? Mi smo prekopali in delali. Jedla bi pa ti kali? Ne boš Mica mickasta.« Občutljiva Marta si je to vzela tako k srcu, da je takoj pohitela h gospodu Marku ter mu vse povedala. Zgodilo se je, da je v razburjenosti rabila nekatere druge besede kakršnih se hlapec Tone ni poslužil. Gospodu Marku je dejala,

da ji je Tone očital tatvino in je morda v trenutku bila prepričana, da govori resnico. Kdo bi se čudil, če je nekaj celo dodala. Gospod Marko je z veliko bridkostjo od Jankove poroke sem motril življenje na Visolah. Nič ga ni več Janko povpraševal za nasvet v tem in onem. Ostalo je pri suhoparnem pozdravljanju. In vendar je Janko s podvojeno silo šel na delo, da dvigne Visole in njih veljavo. Prizidal je k skupini gospodarskih poslopij novo. Gozd nad Visolami, ki je bil gospodu Marku najdražji, je dal razredčiti, kar je bilo za rast drevja nujno potrebno, ne da bi vedel, kako drag je ta gozd gospodu Marku. Zbiralo se je vse to na dnu duše gospoda Marka. Janko pa je zaživel v novem poletu v ljubezni do Visol in morda ravno radi tega ni mogel opaziti trpkosti in grenkobe, ki je prevzemala gospoda Marka. To, kar mu je pa sedaj pravila Marta ga je silno razvnelo. Zaprl se je gospod Marko v svojo sobo, da ga nekaj dni sploh ni bilo na spregled. Čez dva, tri dni pa se je oblekel v praznično obleko ter se podal v mesto. Vrnil se je naslednjega dne domov in na licu mu je bilo brati, nekaj kakor zadoščenje.

Minilo je precej časa. Posli so se še vnaprej sporekli, zbadali ter se obrežovali drug ob drugega kakor je pač to več ali manj povsod navada. Nad Visolami je ležalo nekaj težkega. Gospod Marko je večinoma hodil na izlete v bližnjo okolico ter se vračal zvečer domov. Nikomur ni povedal, kaj ga je napotilo v mesto. Neko nedeljo je bilo, ko je pri cerkvi srečal župnika. Župnik ga je povabil k sebi na razgovor o tem in onem. Gospod Marko je župniku, s katerim sta si bila že dolgo časa sem dobra znanca, razodel vse, kar ga teži in boli. Pa se je župnik — gospod Janez so mu dejali župljani — ponudil, da posreduje pri Janku in da ublaži razmere na Visolah. »Prepozno« je menil gospod Marko.

»Prepozno?« je odvrnil gospod Janez. »Kako to?«

»Bil sem pri odvetniku v mestu ter mu vse povedal in raztolmačil. Predlagal mi je, da vložim tožbo za razveljavljenje moje darilne pogodbe, sklenjene ob priliki Jankove poroke z Marico.«

»In ste na ta predlog pristali?«

»Sem.«

»Morda bi se bila dala drugače urediti vsa zadeva. Tožba pa ni dobra in priporočljiva stvar.«

»Težko je življenje sedaj gori na Visolah. Kakor je, pač je. Sedaj ni več pomoči.«

»In Janko že ve kaj o tem?«

»Ničesar. Menda te dni prejme neko pismo od mojega zastopnika.«

»Gospod Marko. Kakor sva si prijatelja: To ni bilo dobro, poslušati odvetnika.«

(Dalje prihodnjič).

Očetova oporoka.

III.

Vas je bila prazna, ljudje na polju.

Sredi polja je obstal Ivan, dvignil svoj meč proti solncu in govoril:

»Glejte moj meč, ljudje! Očetov blagoslov je ž njim. Sužnji ste bili doslej, ljudje, ta meč pa vas bo odrešil. Kdor hoče prostosti — z menoj, da si ustvarimo deželo solnca!«

In ljudje so zavriskali:

»Vsi hočemo prostosti — nič več nočemo biti sužnji. Pozdravljen, naš odrešenik! S teboj pojdemo v deželo solnca!«

In popustili so pluge, oborožili se z motikami in kosami ter hiteli za Ivanom.

Vas za vasjo, polje za poljem — meč blesteč v solncu, ob meču Ivanov glas:

»Glejte moj meč, ljudje, sužnji, meč, ki vas bo odrešil! Z menoj v deželo solnca!«

In iz vseh vasi, z vseh polj so vreli ljudje z motikami in kosami.

»V deželo solnca!«

Vojska naraščajoča, s hribov v doline hrumeča, iz dolin na ravnine deroča. Kakor blisk do sleherne kočice, do slehernega trpina: »V deželo solnca!« in iz črnih podzemskih rovov in iz zakajenih tvornic, iz trgov in iz mest — za Ivanovimi koraki pljuskajoča povodenj dežele solnca željnih ljudi.

In kakor se izlivajo vse reke v morje, tako se je izlila od vseh strani sveta Ivanova vojska na najširšo zemeljsko ravan, kjer so jo že čakali zapuščeni kralji in cesarji s svojimi četami.

Tri dni in tri noči je trajal boj.

V zlatozorju četrtega jutra, ko so ležali vsi kralji in cesarji z odsekanimi glavami v mlaki svoje krvi sredi bojišča in so bile vse kraljevske in cesarske čete do zadnjega vojščaka v zemljo poteptane, je ponesla prepevajoča množica Ivana v mesto in ga izvolila za kralja vseh ljudi, vseh narodov, za kralja vsega sveta.

In Ivan je rekel:

»Glejte, ljudje, zdaj smo si ustvarili deželo solnca!«

IV.

Luka je vihral na svojem konju čez hrib in plan in zašel v mračnem gozdovju med razbojnike. Razbojniki so ga pogostili, potem pa so ga odvedli s seboj v najglobljo votlino in mu razkazali lonce in vreče z nagrabljenim zlatom in srebrom.

Luka pa se je samo nasmehnil:

»Vse to ni nič, prijateljski — kapljica v morju! Glejte mojega konja! Očetov blagoslov ga spremlja. Če hočete zares deželo solnca, kjer bo zlato in srebro zatemnilo solnce samo — z menoj!«

In takoj so se dvignili razbojniki:

»Vsi hočemo še zlata in srebra, vsi deželo solnca! Ti si od sedaj naprej naš poglavar, naš vodnik — zaukazuj, vodi nas!«

Vsi na konjih, Luka v ospredju.

Vsi vriskajoči, Luka v ospredju z iztegnjeno desnico:

»V deželo solnca!«

Kamorkoli so pridrveli, do kakršnihkoli razbojniških jam in potepuških brlogov so se priklatili, povsod je grmel poglavarja Luke glas:

»Po zlato in srebro — v menoj! Deželo solnca si bomo ustvarili!«

In iz vseh jam in iz vseh brlogov na konje švigajoči razbojniki in potepuhi so drli za vablјivim glasom.

Ves svet so poplavalі urni jezdecі, grabili zlato in srebro in izginjali

težko obloženi na konjih v najtemnejše goščave, v najbolj skrit brlog, ki si ga je izbral Luka za svoje prebivališče. Tako so grabili in znašali na kup leto in dan. Ko je bil kup tako velik, da je v njegovem blesku obledele solnce, so se vrnili in sezidali zlato palačo. Sredi najlepše dvorane so postavili zlat prestol, na prestol pa so posadili Luko.

In Luka je rekel:

»Glejte, ljudje, zdaj smo si ustvarili deželo solnca!«

V.

S popotno palico v roki je romal Matevž iz domače vasi po dolini in se pogovarjal s ptiči, ki so žvrgoleli po drevju. Če je srečal zajca ali srno, se jima je dobrohotno nasmehnil, kakor se nasmehne prijatelj prijatelju, potem pa je pospešil svoje korake.

Čudno se je zdelo Matevžu, da je svet tako prazen. Kakor rumena buča, ki raste zato, da jo pojedó svinje, a ne da bi se kdo po njej sprehajal. Nikjer nobenega človeka. Ceste so samevale, hiše ob cesti so bile zaklenjene, okna zažrnjena. In jablane, med hišami raztresene, so pošumevale tako skrivnostno...

Dolgo je romal Matevž. Pa se je posvetila pred njim široka reka — med obrežnimi jelšami, pred napol podrtó kočo pa je sedel starec z dolgo sivo brado in se solnčil.

Matevž je legel na trato poleg starca in vprašal:

»Kako to, da se je svet tako izpraznil? Ali so vsi ljudje pomrli?«

Starec je pokazal z roko v daljavo:

»Šli so ... vsi so šli ... v deželo solnca ... Samo jaz sem ostal, starec, ki ne verujem nikomur več razen svojem srcu. Tu čakam, da me reši in odreši smrt.«

Matevž je poskočil:

»Zdaj vem, kaj se je zgodilo, zakaj so vse ceste tako prazne! Saj smo se odpravili v svet, da si ustvarimo deželo solnca ... In Ivan in Luka sta bila hitrejša od mene ... Starec, ti pa nikar nič ne žaluj, ker si ostal sam. Vsi tisoči in tisoči, ki so si šli iskat dežele solnca, se bodo vrnili, razočarani in potrti. Ti, starec, ki nisi veroval vabljivim besedam, boš vriskal pa še ob zadnji uri, ker deželo solnca imaš sam v svojem srcu. Tu pri tebi bom ostal, tudi jaz ubog in zapuščen, samo z ljubeznijo v srcu, dokler se ne povrnejo ljudje, zapeljani in ponižani, da jih potolaži in dvigne moja ljubezen.«

In Matevž je objel starca.

(Nadaljevanje sledi.)

Junaštvo v težkih dneh ...

Kakor znano, je bila »velika Berta« ogromen top, ki so ga bili Nemci začetkom leta 1918 postavili na svoji fronti 120 km daleč od Pariza,

misleč da bodo na ta način dobili vojno, ki je za Nemce čedalje slabše kazala. Ta ni imel kalibra 42, kakor se je splošno mislilo, ampak 35,5, seveda so bili njegovi učinki kljub temu katastrofalni. Streljati so začeli Nemci z njim 24. marca 1918, in sicer naravnost v Pariz.

Berto so pripeljali na bojišče iz Essena na nemško fronto na petih posebnih vlakih, kjer je bila sprejeta z ogromnimi hura-klici. Postavili so jo v gozdu Saint Gobain, nekaj korakov od Crepy en Lannois. Imela je sicer veliko napako,, da je projektil svoj cilj izgrešal za en ali dva kilometra pred ciljem ali za njim, tako da je bila »Berta« sposobna samo za obstreljevanje zelo razsežnih predmetov, kot je n. pr. velemesto.

Par ur potem, ko je bil top postavljen na svojo pozicijo, je prebivalce 120 km oddaljenega Pariza prestrašila strahovita eksplozija. Bil je torek velikega tedna zvečer, ko je bila velika množica vernikov zbrana v cerkvi Saint Gervais. Kar pade na streho ogromen projektil, ki je razrušil cerkev, katera je pokopala pod seboj par sto oseb, od katerih je bilo okoli sto ranjenih, 40 pa ubitih. Panika je bila seveda ogromna, tembolj, ker so začeli padati vsake četrte ure v najrazličnejših okrajih mesta. Ljudje so seveda mislili, da so se Nemci zopet približali Parizu, kakor avgusta meseca leta 1914. Vlada je, da pomiri strašno razburjeno prebivalstvo, izdala razglas, v katerem je konstatirala, da se fronta nahaja nad sto kilometrov daleč od Pariza in da granate prihajajo od topa, ki je oddaljen najmanj 115 km. Nadalje je sporočila, da so se proti temu topu podvzeli potrebni koraki.

Razume se, da ta razglas prebivalstva ni posebno pomiril. Kaj bo, so menili ljudje, ako bodo Nemci postavili na fronto 15 do 20 takih velikankov? V Chantillyju pa se je posvetoval generalni štab zaveznikov, kaj ukreniti proti strahovitemu orožju, ki ni samo povzročalo veliko škodo, ampak, kar je glavno, hudo demoraliziral pariško prebivalstvo. Bili so odposlani aeroplani, da izsledijo pozicijo topa, pa niso ničesar opravili. General Neville se je torej obrnil na poizvedovalni urad, ki se je začel zanimati najprej za vprašanja, kako Nemci dobivajo poročila o uspehih svojega bombardementa naravnost iz Pariza in je končno prišel na to, da nemški špijoni, živeči v Parizu, objavljajo v pariških časnikih, ne da bi se sami javili v upravnistvu, nedolžno izgledajoče dopise ljubavnega značaja med oglese. Te dopise so potem nemški agenti v Švici pretolmačili v njihov pravi pomen, kakor je bilo pač dogovorjeno. Navedeni urad je opozoril nato urednike in upravnike listov, da ne smejo sprejemati nobenih inseratov po pošti. Ta odredba je imela seveda to posledico, da so nemški špijoni ta način obveščanja sploh opustili, vojaški poizvedovalni urad pa je taval še bolj v temi nego prej. Tako javnost kakor vlada in vrhovno poveljstvo armade so svojo jezo izlivali na ta urad, vodja poizvedovalnega urada pa se je seveda zaradi tega znašal nad kapitanom Balmere, ki je vodil proti špijonažo.

Balmere se je nato odločil za junaško podvzetje: sklenil je sam osebno izslediti, kje je postavljena velika Berta, ki je vsak dan vsake četrte ure pošiljala po en strahovit projektil v Pariz. Nenavadno smeli oficir, ki je izvrstno obvladal nemščino, se je oblekel v nemško uniformo in si preskrbel ukaz nemškega poveljništva, da se ima podati k »svojemu«

regimentu. Podal se je na fronto sam v aeroplanu in sreča mu je bila mila, da je neopaženo pristal za nemško linijo, kjer je mali aparat skril v neki globeli v gošči. Takoj je zasledil ostanke ogromnega materijala, ki je bil služil za prevoz ogromnega topa, tako da ni bilo težko izslediti poti, po kateri so »Berto« peljali na njeno postojanko v gozd Saint Gobain. Bil se je že zelo oddaljil od svojega aparata, tudi se je bližala noč, ko je čuječnost straž večja. Ker seveda ni vedel, kje se nahaja »njegov« regiment, bi se bil po premnogem povpraševanju izpostavil nevarnosti, da ga prepoznajo. Tudi je bil opazil, da straži »Berto« močna veriga straž, ki bi je ne bilo mogoče predreti. Splezal je torej na neko drevo, kar začuje one posebne znake, ki so jih rabili samo avtomobili nemškega cesarja in njegovega spremstva. Bilo je očitno, da se je bil pripeljal cesar Viljem sam, da se prepriča o izbornem delovanju svoje ljubljene »Berte«.

Balmere je izrabil priložnost, ko je straža, zmedena po prihodu cesarja in oglušena po ropotu avto kolone, strumno prezentirala puško, se spustil po drevesu doli in se v temi pomešal med spremstvo in z njim vred približal Berti. Tu je imel časa dovolj, da je videl projekte, baterijo in njeno lego, kar je vse v temi točno registriral in narisal. Ko je svoje delo končal, se je podal v najbolj od fronte oddaljeni avtomobil cesarjevega spremstva, ki je bil sam, ker so se bili tudi vsi šoferji podali gledat »Berto«. Balmere je stroj spravil v tek in pasiral zopet straže, kažoč vojakom nek beli papir, potem pa je z vso naglico po velikem loku hitel na levo zopet proti fronti, da jo na drugi točki pasira.

Toda že so peli telefoni vse nemške III. armade, da je nekdo pobegnil s strojem cesarske avtokolone. Balmere, ki je čisto dobro vedel, da bo nekaj takega prišlo, je, kakor hitro je bil zopet blizu nemških jarkov, stroj zapeljal k neki jami, v katero ga je prevrnil in se napotil naprej peš. Tukaj ni nikomur padlo v glavo, da bi častnika zaustavljali, dokler ni prišel v sam ogenj, in sicer med strojnopuškini oddelek. Tukaj so ga začeli izpraševati, tako da je prišel v zadrego, nakar se je z svojo silo vrgel naprej, preskočil jarek in z vsemi močmi tekkel proti francoski liniji, dvigajoč roke in kriče: »Tovariši!»

Toda sovražniki in prijatelji so namerili nanj svoje puške. Od več krogel zadet, je padel kakih sto metrov pred francoskimi jarki, kjer se je mučil celo noč. Drugi dan ga je pobral francoski Rdeči križ, kateremu je že umirajoč šepnil svoje ime in poklic ter izročil svoje važne podatke. Tako je vrhovno poveljstvo francoske armade izvedelo, kje se velika Berta nahaja, nakar so se podvzele energične in učinkovite protiuredbe, junak Balmere pa je dobil zlato kolajno, ki so jo pripeli mrtvemu na prsa.

Urejuje M. Štupca.

Začetkom marca meseca smo imeli v Mariboru v P. Z. za knjižničarje tečaj, ki je bil tako dobro obiskan, da se moramo le radovati. Slomšek je moral nekoč slišati besede: »Slovenskih knjig ne tiskamo, saj jih nihče ne čita — ker Slovenci ne znajo brati...«; pač bi bil vesel Slomšek, ako bi bil dočakal naš tečaj. Zakaj? Poročila so nam bila dokaz, koliko slovenskih, dobrih in lepih

dekle, uslužbenci in delavci čitajo radi in še dokaj gladko slovenske liste in slovenske knjige. Število nepismenih je pri nas Slovincih tako majhno, da jih na 100 ne pride niti 10. Pri vsaki župniji, pri šolah imamo knjižnice in z veseljem gledamo ob nedeljskih popoldnevih in vsaki dan na paši številne množice, ki s čitanjem izkoriščajo svoje mirne urice.

Čemu je bil knjižničarski tečaj? Pač zato, da bi bile naše knjižnice v lepem redu, ter vedno bolj spolnjevale svoj vzvišen vzgojni in poučni namen.

Služba knjižničarja ni igrača. Dober, priden knjižničar ima mnogo skrbi in

Kmetijsko-gospodinski tečaj v Zavrču. V sredini voditeljica ga. E. Premrou.

slovenskih knjig imamo dandanes. Leta 1848. se je grof Turjaški, kot poslanec in nemški pesnik Auersperg ali Anastasius Grün imenovan, norčeval iz Slovencev; prinesel je v žepni rutici zavezano nekaj slovenskih knjig v državni zbor ter pokazal: »Glejte, koliko kulture imajo Slovenci; v malo culico sem lahko zavezal vso slovensko književnost.« S tem je hotel reči: Slovenci so tako majhen, tako nekulturen narod, da lahko gremo preko njega. — Kako je danes vse drugače. Hvala Bogu! Ne najdeš lahko hiše, kjer bi ne imeli naročen vsaj en slovenski list; pa ne le posestniki in družinski člani, tudi hlapci in

posla. Zato pa ni vsak, ni vsaka za to službo. Treba je precej časa, treba požrtvovalnosti, pa tudi spretnosti, vestnosti in natančnosti, ako hočeš dobro opravljati to službo. Knjižničar mora kakor dober oskrbnik male zakladnice vedeti, katere knjige ima in katerim osebam so prikladne te ali one knjige. Tudi se mora posvetovati z domačim dušnim pastirjem, katere knjige bi trebalo še nabaviti in kako priti do potrebnih sredstev za nabavo knjig.

Čitateljce knjig imajo pa istotako obveznosti do lepe zakladnice — do domače knjižnice. Prva obveznost je ta, da pazimo na knjige. Kakršno sem

prejela, snažno in celo knjigo, takšno vrnem v določenem roku. Druga obveznost je ta, da jo res vrnem. Napačno, da, nedovoljeno je in zato tudi krivično, ako izposojeno knjigo sama naprej posojuješ. Ti lahko opozoriš znanko ali prijateljico na lepo knjigo in poveš, kje je knjižnica, a sama ne smeš posojevati tuje knjige naprej. Tretja dolžnost: plačaj redno svoje prispevke, kakor je v tvojem društvu ali v vaši knjižnici v navadi. Četrta obveznost: Ako slučajno ali po nezgodi knjigo izgubiš ali morda zelo poškoduješ, bodisi da jo poliješ z oljem ali s črnilom, ali pa ti je padla v mlako, idi koj o prvi priložnosti in javi to z vljudnimi besedami knjižničarju; reci, da želiš poravnati škodo in če ne moreš koj, pa morda v mesečnih odplačilih. Ako pa to ni mogoče, skušaj poravnati škodo s tem, da podariš drugo knjigo ali prosiš premožnejšo osebo, naj ti podari kako lepo knjigo za vašo knjižnico. Neznačajno bi bilo delati se tako, kakor bi že davno vrnila knjigo ali pa si z grdo lažjo pomagati iz te zagate, češ, saj sem knjigo že vrnila, pa ste pozabili prečrtati itd.

Še nekaj važnih načel glede čitanja, ljuba dekleta. 1. Ne čitaj premalo ali celo nič, pa ne čitaj tudi preveč. Drži se modre sredine. 2. Čitaj predvsem, kar je potrebno (to so gospodinjiski članki, gospodinjiske knjige), potem poučne stvari (kmetijske, sadjarske stvari) slednjič zabavne knjige. Dekleta, ki iščejo le povesti, kako sta se dva slednjič dobila ali ne, v časopisu pa samo stikajo po novicah in strašnih dogodkih ter o teh stvareh razmišljajo noč in dan, imajo pač malo ali nič duševnega dobička. Pri svojih opravilih so vse sanjave in v pogovorih posnemajo tiste »svoje junake in junakinje«. V domišljiji si ustvarjajo neko bodočnost po tistih povestih, in ko jim resno življenje ne nudi vsega, kakor so zasanjale, pa so potem nesrečne. To velja zlasti o čitanju romanov. Pomnite to: rej dekleta, romanov le kakor najmanj.

Še eno točko moramo omeniti. Žal imamo dandanes tudi v mili slovenščini slabe knjige in slabo časopisje. Kako pa najlože spoznaš, ali je časopis ali knjiga — slaba? Prav lahko. Ako naletiš na besedo ali na stavek, ki govori zaničljivo in opravljivo o cerkvenih stvarih, o papežu in duhovnikih; nadalje ako se popisuje kaj nesramnega, razuzdanega, da ti kar rdečica sili na lice

in bi se prestrašila, če bi hipoma zagledala svojega angela varuha pred seboj. Proč, proč s takim časopisom, s tako knjigo! Vrzi jo stran, kakor bi žerjavico imela v rokah! Nikar ne čitaj dalje ali celo do konca! Lahko si zastupiš zdravo svojo dušo, lahko si umažeš čisto svoje srce. In naj ti je dala knjigo morda odlična oseba, vrni jo, čim prej tem bolje. Bolje je, da si nevedna v takih stvareh, kakor da bi trpela škodo. Saj poznaš izrek: »Kaj pomaga človeku, ako ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi.« Ne boj se priti v zamero pri tej ali oni osebi zavoljo take knjige. Marsikomu bi bolje bilo, ako bi sploh ne znal čitati, nego da je čital eno samo slabo knjigo.

Včasih je treba tudi poguma in velike odločnosti, da odklonimo slabo knjigo. Mnogo ljudi si je že vzelo življenje s samomorom, ker so čitali take stvari. Bolje bi jim bilo, ako bi več molili nego čitali. Poznam dve gospe, ki sta obe bili doma iz bogate hiše. Bili sta imenitni, v mladosti slavni, češčenji, — recimo srečni. A prišlo je trpljenje, veliko trpljenje nad vsako. Tista, ki je manj čitala in več molila je bila mirna in bogu vdana v najtežjih dneh; tista pa, ki je le v čitanju knjig iskala tolažbe, je obupovala in si često hotela sama vzeti življenje. Vsa njena okolica se boji, da bo slednjič še ob pamet. Pač še moli, a v knjigah, v povestih išče tolažbe in ker so te posvetne vsebine, zato tudi prave tolažbe ni.

Ljuba dekleta! Primeri se celo včasih, da se vtihotapi slaba ali dvomljiva knjiga v domačo ali v društveno knjižnico; ako dobiš kaj takega v roke, povej pogumno g. voditelju ali knjižničarju samemu, kaj si našla. Kmalu bo konec velikega pohujšanja; storila si dobro delo, ker gotovo knjiga ne ostane v knjižnici.

Slednjič pomni še nekaj važnega. So knjige in članki, ki jih odraslo dekle lahko čita in je dobro, da jih čita; to velja zlasti o zdravstvenih stvareh. A ne pozabi nikoli teh knjig ali brošuric ali časopisov dobro zaklepati pred šolsko mladino. Ni vse za vse. Ni pa modro, ako vzbujáš radovednost malih z besedami: »Tega pa ne smeš brati, to ni za te.« Vedi, otrok bo skušal priti do prepovedane knjige in njemu bo v škodo, kar je tebi v korist. Poznala sem duhovnika, ki že počiva v grobu. Bil je zelo nadarjen, hotel je biti dober, zelo dober, a često je zabredel na stranpota. Sam mi je pravil, da je kot mali gimna-

zijec čital strašne knjige z nečednimi podobami v njih in kako ga spomini na tiste slike mnogokrat še mučijo v moški dobi. Čital jih je, da bi se naučil nemškega jezika; naučil se ga je, a zraven si umazal mlado srce. Bil je nesrečen do smrti.

Dekleta ljuba! Ve kot bodoče matere in gospodinje bodite angeli varuhi mlajših pri hiši, imejte odprte oči in bodite čuječe v tej točki. Ako pa najdete kje takega »volka« pri hiši, nikar ne upijte in ne razgrajajte, ampak s sveto resnobo, da, z neko svečanostjo povprašujte od kod in kako je prišla ta zloba v našo hišo; ne recite: »Ti boš jo nesel nazaj, kjer si jo dobil, Janezek«, — ne: »Jaz s sama nesem knjigo nazaj in povem dotičnemu, da takih knjig v našo hišo treba ni.« Napačno bi bilo tepsti otroka zavoljo take knjige. Ravno poučiti, slabe odnesti in lepše prinesiti, to je edino pravilno in tudi koristno. Z Bogom!

Kako sadimo in gojimo sadno drevje. Naši kraji so posebno ugodni za gojitev raznega sadnega drevja. Niso pa vse lege in zemlje enako dobre. Sicer uspeva in raste sadno drevje večinoma povsod, vendar so najboljše jugovzhodne in jugozapadne lege s primerno zemljo. V zapadne lege naj bi se sadilo le sadno drevje odpornejših vrst. Baumanova reneta, Kirkov kalvil, mašanckar, landsberška reneta, damazonov kosmač ter jesenska in zimska jabolka. Ko se odločimo, kje in kakšne vrste bomo sadili, si dotični prostor razmerimo in s koli zaznamujemo mesta, kjer bomo vsadili drevesce. Sadimo v kvadratni ali pa trikotni obliki. Trikotni način sajenja je priporočljivejši zaradi tega, ker lahko na istem mestu pri isti razdalji posadimo večje število dreves. Oddaljenost posameznih dreves se ravna po tem, kaj pridelujemo na dotični parceli in kakšna je rast dotičnega drevja. V nagnjenih legah se lahko tudi bolj gosto sadi, ker ima solnce lažji dostop. Sadimo sadno drevje v razdalji osem do šestnajst metrov z ozirom na lego in kulturo, katero gojimo na dotični parceli. Ko smo zemljišče razdelili in zaznamovali mesta, pričnemo s kopanjem jam. Jame koplje-

mo en meter široke in pol metra globoke. Zadnjo plast samo prerušimo in pustimo ležati v jami. Jame naj se kopljejo če le mogoče jeseni, do zemlja v jamah dobro prezebe, ker se s tem mnogo izboljša.

V novejšem času uporabljajo pri sajenju sadnega drevja tudi različno razstrelivo, katero je le za bregovite lege priporočati, ker zemlja ostane na istem mestu in se tudi drevesca ne nagibajo tako močno navzdol kot takrat, ako smo izkopali jame. Če razstrelujemo zemljo za sajenje sadnega drevja, je za gnojenje vzeti le umetna gnojila, in sicer štiri pesti superfosfata ali Tomaževe žlindre, dve pesti kalijeve soli in eno pest čilskega solitra. Omenjeno gnojilo naj se trosi v tritedenskem presledku ter se vsako trošenje nekoliko zakoplje na površju. Pri kopanju jam mečemo vsako plast zemlje posebej, tako, da zamoremo pri zasipanju jam vrhnjo plast z rušo zmetati na dno. Preden zasipamo jamo, še pedenj široko okrog jame odkopljeemo ruše, in jo vržemo v jamo. Pri vsaki jami pustimo nekaj zemlje, s katero potem zasujemo drevesce. Jame zasujemo samo do vrhnjega roba ostalo porabimo pri sajenju. Pri sajenju naj se pazi na sledeče okolnosti: najprej se v prazne jame zasadijo močni koli, h katerim se pozneje priveže posajeno drevesce. Ko je jama zasuta in pripravljena za sajenje, se vzame drevesce in postavi na južno stran kola, na kar se drevesce rahlo s motvozom ali trto priveže v obliki številke 8 okrog kola in drevesca. Na vezi naj se pazi celo leto, ker se zemlja v jeseni seseda.

Pri zgodnjem sajenju in ako je zemlja suha, ni potrebno zalivati zasajenih dreves; ako pa se sadi pozno in je zemlja mokra, se mora močno zaliti.

Pri sajenju gnojimo sadnemu drevju najboljše s kompostom ali z dobro preležanim gnojem pri vrhu jame. S pridom se uporabljajo tudi umetna gnojila, kakor je spredaj navedeno.

Sadna drevesa obrezujemo šele takrat, ko so posajena na stalno mesto. V ravnih legah se obrezuje sadno drevje v kotu 90 stopinj. Vrhni poganjek skrajšamo za eno tretjino, prvo šibico na vrhnjem poganjku ali popolnoma odrežemo ali pa jo skrajšamo na pet do deset centimetrov dolgosti, in sicer z ozirom na moč in rast drevesca. Pri obrezovanju nam je paziti na lego oces, da se drevesce pravilno razraste. Prirezujemo 1

do 3 cm nad očesom. Pri obrezovanju nam je paziti tudi na lego zemljišča in na strujo vetrov s tem, da proti vetru puščamo daljše poganjke.

Drugo leto se drevesca samo nekoliko prirežejo; ni pa potrebno razredčiti vej razen prve šibice na vrhu, katero odrežemo. V nadaljnjih letih pazimo samo na pravilno rast krone; odstranimo samo najpotrebnejše poganjke. V teku let se drevo vsled lastne teže vej in plodu samo razširi in postane obrezovanje nepotrebno, razen vej, ki rastejo v notranjost krone ali ki se križajo. Samo ob sebi je umevno, da se vse suhe veje odstranijo, ravno tako tudi močno ranjene ali rakove.

Koščičasto drevje naj se le malo obrezuje, ker ga kaj rada smolika uniči. Smoliko zabranjujemo s tem, da drevesu močno gnojimo s pepelom in kalijevo soljo. — J. R.

Iz Vojnika. Pri nas se prav pridno giblje. V postu smo igrali igro »Pasijon« štirikrat pri vedno napolnjeni dvorani. Fantovski odsek obstoja že čez eno leto. Meseca januarja smo začeli izdajati fantovski list pod imenom: »Naša mladost«. List izhaja vsak mesec. Fantje ga z veseljem prebirajo in pridno pošiljajo svoje prispevke. Kakor vidite, mi ne držimo rok križem, temveč v pridnem delu čakamo lepših dni! — r. (Kaj ko bi vojniški fantje poslali uredniku »Našega doma« en izvod »Naše mladosti« in vpogled? Se toplo pripočam. — Urednik.)

Šoštanj. Dragi bravci Našega doma. V vsakem listu čitamo o današnji gospodarski krizi in na vsaki občinski deski se že vidi dražbeni oklic tega ali onega posestnika! Kaj je temu vzrok? Temu vzrok so pa: preveliki davki in razna plačila, ki jih ima vsak posestnik. Razne vremenske katastrofe in velike nesreče pri živini. Nadalje hude bolezni in njih posledice. Velika zapravljivost. Končno hočem omeniti to, kar vsak človek, posebno pa starši, najtežje prebole, in to je, ako pride očetovo posestvo na dražbo radi sinove lenobe, prevelikega popivanja, strastnega kahlenja in sploh sinove zapravljivosti. Najhujše in najgrše je pa to, ako je hči vzrok, da se posestvo uniči. Fantje, dekleta! Bodimo v ponos svojim očetom in materam. — Fant iz Dolgega grabna.

Fantje, zapojmo! Takole se večkrat oglasi fant v veseli družbi. Krepko odmeva glas od gore preko polja. Lepa

pesem dviga srce in duha — da trenutno pozabi mnoge skrbi. Toda kakšne pesmi se glasijo včasih iz fantovskih grl? Takšne, da žalijo slovenski jezik! Nikar takšnih, fantje! — Mecesen iz zele- nega Pohorja.

Moja enaindvajseta pomlad. (Ob odhodu k vojakom.) Vsake pomladi se veselim in jo težko pričakujem. Tudi letošnje! Pa, čeravno vem, da bom moral zapustiti domača polja in gozdove v polnem pomladnem krasu. In, da bom moral zapustiti fante naše, s katerimi me veže vez prijateljstva in skupnega dela po naših društvih. Le za kratko dobo grem, da izvršim svojo dolžnost do domovine. In vi, fantje moji, ki sem z vami preživel toliko prijetnih ur, ko smo skupaj gradili domu slavo in čast, vaš ostanem tudi naprej, če tudi bom daleč proč od vas. V duhu bom spremljal vsak vaš korak in se veselil vašega napredka in vaših uspehov. A, ko se povrnem med vas, bomo zopet skupaj delali in gradili. Moja enaindvajseta pomlad, kaj mi prinašaš? Slovo od doma, slovo od dragih. Pa vendar to slovo ne bo pretežko, ker vem, da napoči po kratkem času veselo svidenje. Z Bogom fantje, in na svidenje! — Kamenar.

Priroda oživljena. Zopet kraljuje ljuba pomlad našim gričem in ravninam v vsej svoji čarni lepoti in prijaznosti. Cvetča polja in pojoči gaji nudijo slehernemu srcu nebroj radosti ter prijetne prerojenosti. Naša podeželska mladina pa hiti zajemati v svoja srca; kaj? Ne samo lepote in vonja rožic ter miline pomladnega solnca, marveč hiti navzemati se tudi ljubezni do svoje domače zemljice. Po njivah in vrtih uzreš te naše zale, brihtne in marljive kmetske fante in dekleta zavihanih rokavov pri delu. Čast vašim motikam in pljugom; pozdravljeni vsi, ki se svojemu stanu in domačem okrilju niste izneverili! Znoj Vaših belordežih lic prekaša daleč duh raznih parfumov; žulji na vaših rokah kako blešče mnogo lepše od zlatih prstanov. Kaj bi bil svet brez poljedelcev — čebelic delavk? In kaj sveta domača gruda brez močnih delavcev? Vsled tega nedvomno se je pomlad stisnila najbližje h kmetjski mladini. Nji ravno trosi največ šopkov na vsak korak; nji je prinesla v dar cvrčečo lastovko, ljubeznivega škranca in veselo kukavico, da ji s petjem oslaja težo dela na polju. Pozabila pa tudi ni ohlajajočega vetriča z naročilom, dihati naši mladini dobro voljo.

zadovoljnost, zdravje ter neomajeno stanovsko zavest. Vse za povzdigo kmetkega stanu, za lepšo bodočnost in občo blaginjo hoče biti cilj naše sodobne mladine. Ker pa je obistinitve tega odvisna zgolj le od preudarnega in neumornega dela, zato se ga bo naša podeželska mladina oprijela tudi v tekočem letu z vso vnemo na umskem in gospodarskem polju. — P. M.

Okrožni tečaji.

V nedeljo, dne 12. aprila so se zbrali pri Sv. Lenartu v Slov. goricah številni zastopniki fantovskih krožkov prosvetnih društev malodane iz vseh krajev Slovenskih gor. Od Sv. Benedikta, Sv. Ane, Sv. Trojice, Negove, Ruperta, Št. Jurija, Marije Snežne, Sv. Antona in Sv. Bolfenka. Na tečaju so poročali dr. Jeraj in J. Leskovar ml. iz Maribora ter neumorni mladinski in prosvetni organizator župnik Fr. Gomilšek. Isto nedeljo se je vršil okrožni tečaj v Ljutomeru. Zastopani so bili sledeči fantovski krožki: Ljutomer, Sv. Tomaž, Sv. Jurij, Črenšovci in Beltinci. Govorili so dr. Vatovec in F. Sekolec iz Maribora ter kaplan M. Munda. — V nedeljo, dne 26. aprila pa so prišli zastopniki našega prosvetnega dela skupaj v Slovenjgradcu. Iz Maribora sta prišla predavati in poročati dr. Vatovec in J. Leskovar ml. Navzoči so bili zastopniki iz Slovenjgradca, Šoštanja, Šmartna, Razbora, Št. Janža in Pameč. Na slednjem tečaju se je v zvezi z izvajanjem R. Korena iz Šoštanja ugotovila potreba režiserskih tečajev, ki bi jih naj v prihodnji jesenski sezoni organizirala mariborska Prosvetna zveza. Tudi se je pozdravila pobuda Našega doma, da se bodo objavljale kot posebna priloga dobre in primerne ljudske igre, katerih v našem oderskem slovetvu žal toli primanjkuje. Tečaj so zelo dobro uspeli. Dne 17. maja se vrši okrožni tečaj v Konjicah. Iz Maribora pridejo: dr. Jeraj, dr. Vatovec in J. Leskovar ml. Na tečaju predava tudi arhidijakon konjski mil. g. Franc Tovornik o združništvu. Fantje, pridite!

ZRNO DO ZRNA ...

Higijena je veda o zdravju in njegovem ohranjanju. Zasebna higijena se bavi s proučevanjem človeške hrane, nego telesa, ureditvijo stanovanj itd. — Javna higijena pa se peča s preprečevanjem raznih nalezljivih bolezni, oskrbovanjem mest z zdravo pitno vo-

do, pregledom živil in nadzorstvom nad njimi.

Higrograf je priprava, ki kaže menjavanja vlage v zraku. Higrologija pa je veda o vlažnosti v zraku.

Največja reka v Evropi je Volga v Rusiji. Zliva se v Kaspiško jezero in znaša njena dolžina 3400 kilometrov.

Najmanjše evrop. države so: Luksemburg na meji med Francijo in Nemčijo. Šteje 250.000 prebivalcev. Vojska sestoji iz 250 mož. Častnikov je 12. — Nadalje Monako, ki leži med Francijo in Italijo ob obali Sredozemskega morja. Vojska šteje 86 vojakov. Površina znaša 1 kvadratni kilometer in pol. — V notranjosti Italije ob Jadranskem morju se nahaja samostojna država San Marino, ki šteje 13.000 prebivalcev. — Kneževina Lichtenstein med Švico in Vorarlberskem ima samo 9000 prebivalcev. Celokupna lichtensteinska vojska šteje 22 vojakov. Zanimivo je, da se je v prusko-avstrijski vojski leta 1866. udeležilo 16 lichtensteinskih vojakov vojne na strani Avstrije. Ob zaključku mira so na to državo čisto pozabili, tako da še do danes ni sklenjen mir med Nemčijo in Lichtensteinom in obstoja pravno med obema državama še vedno vojno stanje. — Med Španijo in Francijo leži država Andorra. Šteje 5000 prebivalcev. — Majhen otočič Tavorara v bližni Sardinije, na katerem živi 180 ljudi, je tudi samostojna republika, ki si vsakih šest let voli predsednika. — Najmanjša država v Evropi pa je v francoskem okrožju Bases Pyrenees, visoko gori v nedostopnem gorovju. Saint-Guet se imenuje. Šteje 100 prebivalcev in nima niti površine za kvadratni kilometer. Usodo države vodi »svet starcev«. Značilno je, da nima država svojega pokopališča, ampak morajo trupla pokojnikov pokopavati v sosednji francoski župi.

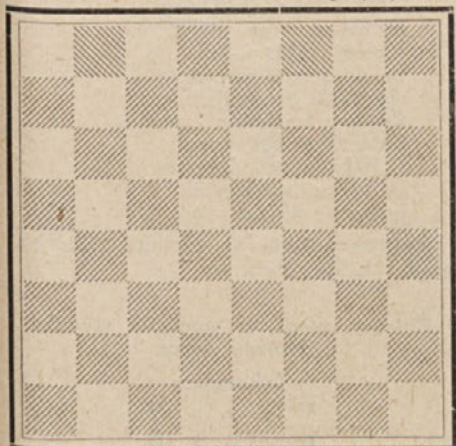
IZ VSEH VETROV

Latinščina — živ jezik. V vatikanskih krogih z zanimanjem zasledujejo stremiljenje italijanskih učenjakov, zopet upeljati latinščino kot živ jezik. Pri tem spominjajo na ponovno izraženo željo sv. očeta, da bi prišla latinščina tudi kot živ jezik do veljave v papeških seminarjih in kolegijih. Cilj papeža je, da bi postala bolj znana ne samo cerkvena latinščina. Sv. oče zahteva, da morajo duhovniki popolnoma obvladati cerkveno in klasično latinščino.

Najduhovitejša in najplemenitejša igra je šah. Pri tej igri ne odloča sreča, temveč znanje.

Šahovska deska.

Šah se igra na kvadratni deski, ki je deljena na 64 kvadratov, in sicer menja-joče se 32 belih in 32 črnih polj. (Sl. 1.)

Slika 1.

Šahovske figure.

Vsakemu igralcu je na razpolago 16 figur, ki se razlikujejo po barvi, večinoma bele in črne. Te skupine 16 figur lahko imenujemo dve armadi »Bela« in »Črna«, ki se medsebojno vojskujejo in katere vodja je posamezni igralec.

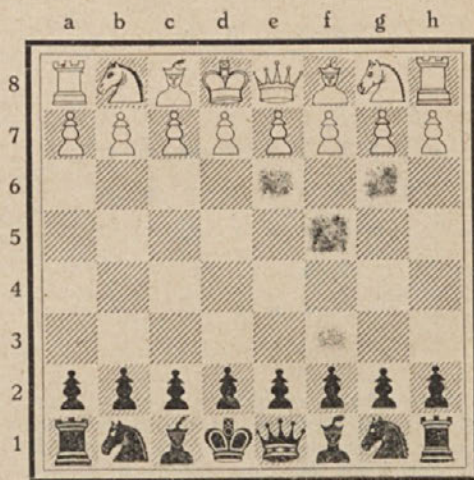
Figure se predstavijo sledeče:

Nastavitev figur in imenovanje polj.

Predno se prične igrati, se žreba, kdo izmed igralcev začne igro ali partijo.

Žreba se z eno belo in eno črno figuro. Dotični, ki je žreb dobil, prevzame vodstvo nad »belimi«. Obe armadi se nastavi kakor kaže slika 2.

Slika 2.

In sicer prideta stolpa v kotih. Stolp na desni strani zmiraj na belo polje. Zraven stolpa prideta konja ali skakača, potem tekača. Ostaneta še dve polji prosti za kralja in kraljico (damo). Po pravilih »kraljica vlada svojo barvo« dobi kraljica polje svoje lastne barve. Za kralja ostane potem samo še eno polje. Po tej razvrstitvi stojita si nasproti kraljica in kralj. Kmetje pa stojijo pred figurami ali oficirji in se imenuje dotični kmet, ki stoji pred kraljem »kraljevski kmet«, pred kraljico »damin kmet« in pred stolpom »stolpov kmet«.

Vsaki kvadrat ali polje šahovske deske ima svoje določeno ime. Zato se potek vsake igre lahko natančno navede. Vodoravne črte so zabeležene s črkami, navpične pa s številkami, kakor je jasno razvidno iz slike. Koti šahovske deske se zabeležijo, n. pr. kratko s a1, a8, h1 in h8. Praktično je, ako se tudi na šahovski deski označijo številke in črke. Z nekaterimi vajami si potem posamezna polja sigurno in lahko zapomnimo.

(Nadaljevanje sledi.)

KOTIČEK ZA VSE

Črkovnica. (15 točk.)

a
a a a
a a a a a
a a a a b c d
d e e g i i i i i
i j j k k l m m m n n
n n n n p p p p r
r r r r r r r
r s t t t
v z z
ž

Besede naj pomenijo: 1. so-
glasnik, 2. časovno merilo, 3. nebesni
pojav, 4. žensko krstno ime, 5. glagol,
7. dva kraja na Gorenjskem, 8. mučen
položaj, 9. cerkvenega predstojnika,
10. poglavarja države, 11. soglasnik. —
Po sredi dol in z leve na desno v šesti
vrsti čitaj naslov znane slovenske
pravljice.

Zastavica. (10 točk.)

1. Katerih živali imena lahko zapišeš s
polovico črke?
2. Katera domača žival postane divja,
če ji zadaj pridaš eno samo črko?
3. Kateri del človeškega telesa obstoji
iz pet »a«!
4. Kogar — a — a doleti,
vsak se je razveseli;
kogar doleti — o — o,
solzno njegovo je oko.
Kaj je neki to?
5. Kaj pravimo o človeku, ki ima trdno
zdravje?
6. Kaj naj vživa vesel človek, da ostane
vedno vesel?

Računske naloge. (10 točk.)

Na sejem je prignal kmet 100 glav
živine. Ko ga nekdo vpraša, koliko ima
posamezne živine, odgovori: »Ako bi
prodajal vole po 5 Din, krave po 1 Din,

a ovce po 5 par, dobil bi za vso živino
ravno 100 Din.« Koliko je torej imel
volov, krav in koliko ovac?

Besedni uganke. (5 točk.)

Prav tanka sem in dolga,
brez glave in telesa,
a dasi brez obeh sem,
le nisem brez ušesa.
Izpusti prvo črko:
Če to storiš, ime dobiš
slovenskega dekleta.
Če dve naslednji izpušiš,
dobil ime boš novo.
I, kakšno pa? Ugani!
In kadar boš uganil,
pogumno se naznani.

Rešitev pošljite do 1. junija 1931. Na-
grada: kakor običajno.

Rešitev ugank iz aprilove številke
Našega doma.

Črkovnica:

V e z u V
E m a v S
L e v i T
I v a n A
K r a l J
A t e n E
N a t a N
O g e n J
Č i p k E

Velika noč. Vstajenje.

Križaljka: Vodoravno: 1. seme, 5. ko-
lo, 8. lipa, 9. oče, 10. mora, 11. šeka.
Navpično: 2. Ela, 3. mir, 4. era, 5. koš.
6. oče, 7. lek.

Zastavica: 1. Iz sam — остан. 2. Oba
morata pasti. 3. Žemlja, zemlja. 4. Oba
neseta. 5. V sredi. 6. Morje.

Skrivalnica: Veslačeva žena je na
desni strani spodaj pri deblu, narobe
obrnjeno.

Rešilci: Jožef Mlakar (30), Anton Kos
(20), Micika Jus (20), Ignac Čeh (20),
Jožef Novak (25), Ela Cencelj (25), Franc
Sodja (20).

Nagrado dobi: Jožef Mlakar, Češnji-
ca 19, p. Srednjava, Bohinj.

Gremo slepo miš

Tu me imaš

Drži me

Hi-ja-hop

In v galop

KMETOVALCI!

Gnojite z apnenim dušikom, s tem najbolj cenim,
učinkovitim in rentabilnim dušičnim
gnojilom

domačega proizvoda!

Z apnenim dušikom
ne dajemo zemlji samo dušika,
marveč tudi apna.

Tudi
žlahtna vinska trta

je za apneni dušik prav posebno hvaležna.

Navodila o načinu uporabe, o
potrebni količinah, o rentabil-
nosti, dobaviteljih, uspehih in
cenah apnenega dušika daje
proizvajalec:

Tvornica za dušik d.d. Ruše
pošta Ruše pri Mariboru.

V tej tvornici se tudi dobiva mešanica

„Nitrofoskal Ruše“,

napravljena na poseben paten-
tiran način iz gnojil:

apneni dušik + kalijeva sol + superfosfat